

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Incllyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
proprietary Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt XIV. Idem in eodem (a) Later. constit. XV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

NOTÆ.

1. (a) **I**dem.] Ita etiam legitur in quarta collectione, sub hoc tit. cap. 2. & in ipso generali Concilio celebrato sub Innocentio III. anno 1215. de quo nonnulla notavi in c. 1. de summa Trinit.
- (b) **Maximè illo.**] Hanc partem de præpostera venere, & peccato hoc contra naturam, exponemus in cap. clerici, de excessibus Prælati.
2. (c) **Delinquendi.**] Quod valde exitiosum est, cum interit Republica, ne delicta maneat impunita, l. congrui 13. ff. de offic. Præsid. l. si à reo 70. §. final. ff. de fidejuss. l. locatio 9. §. quod illicitè §. ff. de publican. Facit Plato lib. 9. de legibus, ibi: Quæmadmodum in corpore, si quid hujusmodi est, quod reliquo corpori nocet, uti, ac scari patimur, ut membrorum aliquod potius quam totum corpus intreat: sic in Republica corpo-

re, ut saluum totum sit, quicquid est postiferum, amputetur. Joannes XXII. in Extravag. unic. de penis: Compescenda maiorum audacia, ut saltem pena formidine retrahantur à noxiis, sicque boni sectando virtutem, meliores effecti non cogantur cum illis perire. Plura congestit perdoctus Dominus Joannes Solorzanus de parricidio cap. 1. & emblem. 71.

(d) **Magis, aut minus.**] Videlicet adultetium, stuprum, aut simplicem meretriciam committentes, de quibus agemus titulis sequentibus, ubi commentarium hujus textus dabimus.

(e) **Et quis igitur.**] Hæc pars propriè spectat ad titulum de cleric. excom. ministrante, ubi in cap. Apostolica §. eam exponemus.

(f) **Regionis sua morem.**] Id est, ut Græci faciunt, iuxta adducenda infra in cap. 1. de clericis conjugatis.

CAPVT. XIV.

Idem in eodem (a) Later. constit. XV.

A(b) crapula, & ebrietate omnes Clerici diligenter abstineant, unde vinum sibi temperent, & se vino, nec ad bibendum quispiam incitetur: cum ebrietas, & mentis inducat exilium, & libidinis provocet incencium. Unde illam abusum penitus decernimus abolendum, quo in quibusdam partibus ad potus æquales suo modo se obligant (c) potatores: & ille iudicio talium plus laudatur, qui plures inebriat, & calices fecundiores exhaurit. Si quis autem super his se culpabilem exhibuerit, nisi à superiore comonitus satisfaciatur, à beneficio, vel officio suo suspendatur.

NOTÆ.

1. (a) **Ateranensi.**] Cap. 15. ubi reperiuntur verba hujus textus, & in quarta collectione, sub hoc tit. c. 3. ex quibus codicibus transcripsit Raymondus.

(b) **Crapula.**] Crapula est cruda epula, quæ contingit cum tantum de cibo sumitur, ut naturalis calor decoquere non valeat: circa escam datur, sicut ebrietas ex vino. Divus Isidorus lib. 2. sentent. tit. 43. ibi: Esca crapulam, potus ebrietatem generat. D. Augustinus lib. 10. confessionum, cap. 31. Ebrietas longe est à me, miserueris, ut longe fiat à me. D. Athanasius in q. Quid sit Christianus, ibi: Secundum naturam est temperantia in cibo, præter naturam crapula, supra naturam jejuniium. D. Lucas cap. 21. vers. 34. ibi: Cavete, ne forte graventur corda vestra in vino, & crapula; ubi addit Nicol. à Lira: Ex superfluitate cibi, & potus. Prudentius in hymno post cibum:

Sed ne crapula ferveat, cavendum est;

Quæ sedem fidei cibi referant

Uisus ad congeriem coarctet intus.

ideo tam crapula, quam ebrietas clericis prohibetur in presenti, & in cap. non satis, de consecrat. dist. 5. ejus enim mala non minora sunt, quam quæ ex ebrietate oriuntur. D. Cyprianus epist. 25. de Fortum. idolis inserviente, sequentiâ fatatur: Nec mirum si consilia nostra, aut Domini præcepta nunc abnuunt, qui Dominum negaverunt; stipes, & oblationes, & lucra desolant, quibus insatiabiles incubabant; & cœnis, atque epulis etiam nunc inhiant, quarum crapulam superflue in die cruditate vultabant, nunc manifestissime comprobantes, nec ante se religioni, sed ventris potius,

& gustus prophanâ cupiditate servire. Plura Sanctorum Patrum, & Philosophorum placita congesterunt Iodocus Coccius lib. 7. thesauri fidei cathol. art. 7. Solorzanus emblem. 36. Et apud Ethnicos sacri ministri insignes abstinentiâ aut erant, aut videri affectabant. Nonnulla circa hoc de Flamine Diale, præsertim vetiâ etiam severissimè inebrietatione, habet Plutarchus §. Rom. 112. Mira sunt quæ de Aegyptiorum sacerdotibus post Porphyrium lib. 4. de abstinent. refert D. Hieronymus lib. 2. in Jeron. ibi: Chremon Stoicus, vir eloquentissimus, narrat de vita antiquorum Aegyptiæ sacerdotum, quod omnibus mundi negotiis, curisque postpositis semper in templo fuerint, & rerum naturas, causasque, ac rationes siderum contemplantis sint, nunquam mulieribus se miscuerint, nunquam cognatos, & propinquos, nec liberos quidem viderint ex eo tempore, quo cœpissent divino cultui deferre; carnibus & vino se semper abstinerunt, propter tenuitatem sensus & vertiginem capitis, quod ex parvo cibo patiebantur, & maxime propter appetitum libidinis, quæ ex his cibis, ex hacque potione nascantur.

(c) **Se obligant potatores.**] Consonant D. Augustinus sermone 231. ibi: Plures in convivio suis irrident eos, qui minus bibere possunt, & per inimicam amicitiam adurare hortantur non erubescunt, ut potum amplius accipiant, quam oportet. D. Basilus homil. ad ebriet. ibi: Dimde potatione procedente ad ebrietatem, ut de agenda hæc insana certent, & de ebrietate per ambulationem contendant; cuius auctorem legi diabolum habent, victoriam vero præmissam peccatum. D. Ambrosius de jejunio cap. 13. quæ longum esset adscribere, hæc tantum libet prælibare, ibi: Unusquisque pugnas enarrat suis.

ibi fortia facta predicat, narrat trophæa. Saresbar. Policratici lib. 8. cap. 6. Sine mensura bibitur ad mensuram, & is ceteris prevalet, qui aut gula, aut dolo stravet, aut viciu compotatores. A Scythis & Partis originem habuisse certamen hoc, constat ex Aristotele lib. 3. polit. cap. 7. Athenæo lib. 10. cap. 8. & ab ipsis Græcis Latini acceperunt. Cicero pro Flacco: Magnum erat certamen propositum, magna cum Græcis contentio; qui tamen, ut opinor, jacent vici. Iste unus totam Asiam magnitudine poculorum, bibendoque superavit. Rutilius Lupus lib. 1. de obsequio, ex Lycone: Protinus ex cubiculari lectulo excitatus in triclinium trahitur, ibi præsto sunt quotidiani pauci eodem studio excitati convivere; hic verò princeps paulum illud reliquum quod habet mentis, accensus poculis extendere festinat, & eos bibendo provocat, & lacessit, perinde ac si in hostium prælio plurimos superari, atque adlixerit, amplissimam sibi victoriam paratam existimans. Seneca epist. 83. Cuius omnes vitæ virtute magnifica, & nemo tam vini capax fuerit, vincere à dolo. Sidonius lib. 7. epist. 5. Hi sunt quorum laudare audeo in otio occupationes, in pace prædus, inter arma fugas, inter vina victorias. Plura de hoc certamine compotatorum Lypsius lib. 4. elect. cap. 4. Grethlerus lib. 1. de benedict. cap. 14. Theophilus tom. 4. lib. 6. sect. 2. cap. 6. Parabant enim Gentiles se hoc bibendi certamine placere Diis. Tacitus lib. 5. annal. ibi: Libare se horem illum fore liberatori. Alex. ab Alexand. lib. 1. diæ. genal. cap. 21. illustrant Georg. Ambianus ad Tertial. de pudicitia cap. 7. observ. 1. & etiam Imperatoribus, ac amicis, D. Ambrosius de Helia & isjan. cap. 17. ibi: Quid referam sacramenta, qua violare nefas arbitrantur; bibamus, inquit, pro salute Imperatorum, & qui non bibere, sit reus in devotione. Videtur enim non amare Imperatorem, qui pro salute ejus non biberit. Solebantque tot pocula bibere, quot litteras Imperatoris nomen habebat, Martialis lib. 9. epigram. 99.

Et ipsos priusquam poculum haurirent, bene sibi precari solitos, docent veteres. Athenæus enim lib. 2. cap. 1. de regim. Athen. Amphitioni ita scribit: Jovis præterea servatoris nomen invocare constituit memoria gratia bibentium, quod sic bibentes salutem sine dubio consequerentur. Ovidius lib. 2. Fastor.

Largâ precaturi sumite vina manus.
Et bene nos, bene te, patria pater optime
Cesar.

Dicite suffuso per sacra verba mero.
Plautus in Stich. Bene nos, bene me, bene nostram etiam Stbe-
phantiam
Bibe si vivis.

Livius lib. 39. scribens de Quinto Flaminio, qui hominem inter epulas percussit securi jusserat, ait: Facinus, inquit, seivum & atrox, inter pecora atque epulas, ubi libare Diis dapes, ubi bene precari mos esset, ad spectaculum scorti procacis in sinu Consulis recubantis maculatam inhumanâ victimam esse, & cruore mensam respersam. Quæ verba mirè congruunt decollationi B. Joannis Baptistæ. Illustrat Mercurial. lib. 1. variar. cap. 2. hoc bibendi certamen non solum Ecclesiæ Patres clericis prohibuerunt, Innocentius in præfenti, Elfricus in canonibus ad Ulfinum Episcopum, cap. 29. ibi: Nullus presbyter ex ineptia bibat plus quam decet, nec alium provocet ad bibendum ultra quod desiderat. Et in Concilio ab Anselmo in Anglia celebrato, cavetur: Ut presbyteri non eant ad potationes, nec ad popinas bibant. Refert Malmesburg. de gestis Pontif. Angliæ. lib. 1. De Zosimo refert Anastasius Bibl. Hoc quoque constituit, ut nullus clericus poculum in publico propinaret, nisi tantum in casibus fidelium, maxime clericorum: verum & sæculares legislatores. Carolus Magn. idem servari jussit inter milites lib. 2. capitul. 72. & generaliter erga omnes hanc bibendi licentiam damnavit lib. 3. capit. 155.

COMMENTARIUM.

EX hoc textu sequens communiter deduci-
tur disputanda assertio: Clericus crapulosus, traditur
vel ebrius non desistens ab officio suspendatur. Pro-
batur eam textus in cap. final. in fine, 4. dist. cap.
Episcopus, 1. cap. luxuriosus, 3. cap. vinolentum, 6. 35.
dist. cap. nullus, 7. cap. comestiones. 1. cap. non oportet,
2. 4. dist. can. 42. & 43. Apostol. cap. bis legitur, 3. in
princip. 23. dist. cap. nullus, 35. c. ne sales, 29. de consecr.
dist. 8. cap. 1. ne clerici, vel monachi. Concil. Toler. 3.
can. 7. Agatheuse can. 41. Veneticum sub Leone I.
Turon. 1. can. 2. Turon. 3. can. 48. Forojulietise
sub Carolo can. 3. Cabilon. 2. can. 10. Mogunt.
can. 46. Tribur. can. 1. Aquigran. 2. can. 6. Oxo-
nienfe can. 23. Colonienfe 3. can. 24. quorum
verba referunt Crespetius in summa, verbo Ebrietas,
Claudius Espenceus ad epist. Divi Pauli lib.
2. digref. cap. 6. ex sanctis Patribus eam probant
Clemens lib. 8. constit. cap. 50. Chrylo-
stomus homil. 29. in cap. 9. Genesis, Ambrosius
de Helia & isjan. cap. 12. Epiphanius heresi 26.
Theodulphus ad presbyteros Aurel. cap. 45. quos
& alios refert. Raynaud. in oploth. sect. 2. serie 3.
cap. 9. Illustrant ultra congestos in præfenti &
Barbosa & de potestate Episcopi p. 1. tit. 2. glos-
sa 11. & de offic. Parochi cap. 6. num. 15. Petrus
Gregorius lib. 2. partit. tit. 9. cap. 8. Landmeter.
de veteri clerico lib. 2. c. 49. Acunna in cap. 3. & 4. 35.
dist.

Addere quid cessas puer immortale salernum,
Quadrantem duplica de seniore cado.
Nunc tibi dic quis erit, cui te Calatise Deorum
Sex iubeo cyathos fundere, Casar erit.
Et lib. 11. epigram. 21. plura congestit Joann.
Federicus Matensis lib. 1. de ritu bibendi, cap. 5.
Pro magnoque honore apud Ethnicos semper
agitum fuit, se ad invicem convivantes propina-
re, & in signum amoris poculum ab amante
deglutatum accipere, Martialis de Commodo sic
ait:
Qui nulli calicem tuum propinas;
Flamane facis, hercule, non superbe.
Hinc exponendus venit Tertullianus ad uxorem
cap. 6. ibi: De cuius manu desideraberis; id est, de
cujus poculo participabis; quasi hæc lasciviar
commercia, & irritamenta hujusmodi mulieribus
objiciat, easque interroget, à quo sibi maxime
in his conviviis propinari vellent, à marito,
an ab adultero. Notavit Albaspinus in
ejus notis. Hujus certaminis causâ diversâs men-
suras, seu calices habebant, de quorum mate-
ria formaque plura congestit Ambianus ad Ter-
tial. de pudic. dicto cap. 7. obs. 1. Illud notandum
est, eos à parvis inchoasse, ac in fecundioribus
desinere, Martialis lib. 12. epig. 28.

Ego
Sextantes poto, tu potas Cinna deuncem,
Et queris quod non Cinna bibamus idem.

disf. Espenceus *disf. lib. 2. digres. cap. 14.* Salmuth, ad memor. Pancirolo, *tit. 25.* Mendoza in *viridario lib. 1. problem. 44.* Cironius ad *tit. de statu monach.* Georg. Ambian. ad *Terul. de jejun. cap. 16.* obs. 1. Tamburin *de jure Abbat. tom. 1. disfut. 21.* Raynaud, in *opulch. d. ferie. 3. cap. 9.* Savarus ad *Sidonium lib. 1. epist. 2. & lib. 5. epist. 7.* P. Pinto in *spicileg. c. 9.* Boëtius Epon Fabrotus & Cujac. in *presenti.* Solorzanus *emblem. 37.* Bulengerus *lib. 3. de conviviis, cap. 1.* Cresolius *lib. 4. mflag. cap. 7.* Cochier in *face histor. cent. 1. cap. 9. & 13.* Conradus Kling. *lib. 5. locorum commun. cap. 22.* Alteffera & Franc. Florens in *presenti.*

4. Impugnatur traditio assertio.

Sed pro dubitandi ratione primò insurgit potest. ex defectu potestatis constitutionem hanc vites non habere, quod probatur ex D. Paulo ad *Colofenses c. 2. vers. 16.* ubi ait Apostolus: *Nemo vos iudicet in cibo, & potu.* Quibus verbis expressè inhibet, ne tam clerici, quam laici iudicentur super cibo & potu. Igitur nec ejus ratione puniti possunt. Accedit sententia Domini nostri Jesu Christi apud *Matthæum cap. 15. v. 11.* ibi: *Quod intrat per os, non conquinat animam.* Igitur si ex crapula, aut ebrietate anima non coinquinatur, non potest ob crapulam, aut ebrietatem clericus suspendi, Augetur hæc difficultas ex pluribus factæ paginæ locis, in quibus exprimitur, ebrietatem per se malam non esse, immò aliquando expedire, juxta illud *Psalmi: Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ Et psalmo 64. Visitasti terram, & inebriasti eam.* Et Spiritus sanctus in canticis ait: *Comedite amici, bibite, & inebriamini;* saltem ad tollendum merorem, juxta illud *Proverbiorum cap. 31. v. 6. Date scieram merentibus, & vinum bis qui amarosunt animo: bibite, & obliviscantur egestatis suæ, & doloris sui non recordentur amplius, Seneca de tranquillit. ibi: Nonnunquam & usque ad ebrietatem veniendum est, non ut mergat nos, sed ut deprimat curas.* Unde varii Philosophi fœdam esse ebrietatem negarunt, ut Antonius Triumvir apud *Plinium lib. 14. cap. 22.* conscripto libro pro ebrietate, Plato quoad dies Baccho festos, ut est apud *Laërtium lib. 3. in Platone, & alii; de quibus Philo lib. de plantatione Noe, sub finem.* Accedit etiam, vinum prodesse ad acumen ingenii, ut *Cretensis apud Gellium lib. 15. noctiam. cap. 12. jacitabat;* unde *Horatius lib. 1. satyra 3. ait:*

Nulla placere diu, nec vivere carmina possunt,

Quæ scribuntur aqua potoribus.

Idem confirmat exemplo Homeri, ibi:

Laudibus arguitur vini virosus Homerus, Ennus & ipse pater nunquam nisi potu ad arma

Profiluit ducenda.

Cælius Megapolitanus cent. 1. epigr. 20.

Aonio fas est ex fonte bibisse Poëtam,

Nobis vina magis, quam sicutuntur aqua.

A mero posse meliorem spero poetam,

Dostè magis scribit qui meliora bibit.

Igitur non ita acriter debet in clericis prohiberi ebrietas.

5. De malis ebrietatis.

Quæ difficultate ita fulcitur non obstante, vera est præfens assertio, cujus ratio petenda est ex malis, quæ proveniunt ex inglutivie, crapulæ, & ebrietate, quæ expressit Divus Clemens Alexandrinus *lib. 2. pedagog. cap. 1.* ubi in detestationem nimæ gulositatis ita ait: *Sicut ait sanctus*

*Chrysostomus homil. 16. in Acta, in navibus supra modum oneratis magna turbatio est nauarum, gubernatoris ejus, qui in prova est, eorum qui ascendant malum, qui superiora quidem proiciunt in mare, quæ autem inferiora, perdunt: sic sanè & hoc loco; nam quæ superius sunt, evomunt: alia autem inferiora, & seipos corrumpentes, liberantur; quod sane turpius est omnibus, quia ipsum os usum recipit postremarum partium, & sit illis ignominiosius. Si autem in ortè tanta turpitudine, cogita in anima quid? Etenim illic omnia procella, omnia tenebræ, multarationum confusio. Ex Sallustio Seneca *epist. 60.* Animalium loco, non hominum habendos esse ventri obedientes; & si ultra communem modum seviat ea affectio, ne in animalium quidem numero ponendos docet, sed mortuorum, cum se ipse non utantur, atque ideo non vivant, sed sicut in domo sint, quasi in conditorio. Plura congesserunt Jodocus Coccius ubi supra, Solorzanus *emblem. 36.* Theophil. Raynaud, *de virtut. sect. 2. cap. 5.* Nec minor mala ex bibacitate veniunt, quæ nihil turpius, & homini honesto indignius SS. PP. & Philosophi oriri censerunt, quorum auctoritates retulerunt Solorzanus *embl. 38.* Raynaud. & Coccius ubi proxime, Beyerlingk *tom. 3. theair. verbo Ebrietas, Philipp. Cametar cent. 1. horar. succis. cap. 94.* Novarinus in *agno Euch. lib. 5. cap. 84. per totum, & lib. 6. aqua nupt. cap. 23. cum seqq.* Ex quibus percurremus tantum duo mala, quæ signanter Patres Concil. Later. in præfenti illis verbis: *Cum ebrietas & mentis inducat exilium, & libidinis provocet incendium, expresserunt.**

Duo igitur mala præcipuè sequi ex ebrietate ait Innocentius in *presenti.* Primum, quod mentem alienat, juxta illud *Proverb. cap. 23. vers. 3.* *Oculi tui videbunt extraneas, & cor tuum loquetur perversa, & eris sicut dormiens in medio maris, & quasi sopitus gubernator amisso clavo; & dices: Verberaverunt me, & dolus; traxerunt me, & ego non sensi; quando evigilabo, & rursum vina repetam.* Et apud *Oleam cap. 4. vers. 11.* legitur: *Fornicatio, & vinum auferunt cor.* Philo de plantatione Noe, ibi: *Hoc venenum, si non mortem, certe creat insaniam.* D. Hilar. in *psalmo 125.* *Quid verò infelicius ebrietatis dominatu, ventri ultra capacitatem infundere, sensui rationem adimere, non loqui, non meminisse, non stare, & mortem quandam naturæ incolumis imperare.* Origen. *homil. 7. in Levit. Sobrietas mater est omnium virtutum, sicut è contrario ebrietas omnium vitiorum.* Clemens *lib. 2. pedagog. cap. 2.* Unde Alexander Magnus ingentes animi dotes, quibus omnes Reges antecessit, videlicet illam in subeundis periculis constantiam, in rebus molendis, efficiendisque velocitatem, in deditis fidem, in captivis clementiam, in voluptatibus temperantiam intolerabili vini cupiditate fœdavit, testante Quint. Curtio *lib. 5.* Hinc ebrius omnia profert; *Horatius lib. 1. epist. 1.*

Quid non ebrietas designat? opera recludit,

Arcanum demens detegit ebrietas.

Sed & Plato nullum tormentum ad veritatem eliciendam vino efficacius adhiberi posse, ajebat. Quò respexit *Horatius de arte poetica.*

Reges dicuntur multis urgere culullis,

Et torquere mero, quem perpexisse laborant.

Secundum malum est libidinis incendium, quod lascis

facris litteris demonstratur. *Proverb. cap. 10. Luxuriosa res est vinum.* Et Divus Paulus ad *Ephef. cap. 5. versu 18. ait: Nolite inebriari vino, sicut quo est luxuria.* Docuerunt Sancti Basil. Seleuc. in vita S. Thecla: *Ebrietas voluptatis incedendum est, venterque mero asuans, desummat in libidinem.* Prosperus Aquitanic. *lib. 2. de vita contempl. cap. 22. Luxuriosam facit & nuxit vini perceptio nimia.* Echumanis litteris exprimitur à Terentio in *Eunuch.*

Sine Cerere & Baccho friget Venus.

Virgilius de vino, & venere:

Nec venis, nec tu vini capiaris amore:

Uno namque modo vina, venusque nocet.

Ut venus enervat vires, sic copia vini:

Extentat gressus, debilitatque pedes.

Quare Romanos vino usus non fuisse usque ad sexcentiesimum annum, refert Plinius, nec apud eos vitum bibebant usque ad trigésimum annum, mulieres verò nunquam. Refert Gellius *lib. 10. nocturn. cap. 13.* Halicarnasus *lib. 2.* Plutarchus in *problem.* Unde invaluisse morem oculandi uxores ad id cognoscendum, ex Plutarcho & aliis probat Traquilus *in l. 7. connub. num. 15.* Idemque observatum fuisse apud Lacedæmonios, Milesios, & Massilienses idem probat, & Plato in suis legibus ita cavet: *Nullus, qui in castris versatur, vinum gustet, sed toto illo tempore aquam potet, & in civitate nec seruum, neque Magistratus, eo anno, quo Magistratus funguntur, sed neque gubernatores, neque is, qui in consilium aliquid vocantur.* Refertur *Ælianus lib. 10. var. hist. cap. 9.* Diodorus Siculus *lib. 4. cap. 3.* Et in lege veteri Sacerdotibus usus vini interdictus erat, *Levitic. cap. 9. 10. & 11.* apud Moscovitas sacrificantes vinum gustare prohibentur; Sigismundus de *rebus Moscov. fol. 29.* Et primis Ecclesiæ sæculis Virginibus Deo sacratis vinum interdicebatur. Divus Hieronymus in *epist. ad Eustochium*, ibi: *Sponsa Christi vinum fugat pro veneno.* Notavit Cironius ad *tit. de stat. monach.* Rectè ergo in præsentis statutum, clericos crapulae, aut ebrietati deditos, monitione præmissa esse suspendendos. Plura de ebrietatis damnis D. August. *tract. 17. de ebriet.* Clemens *lib. 2. pedag. cap. 2.* Mendaciam omnino videndum in *lib. 1. Regum, cap. 1. num. 15. annot. 11.* ubi inter alia probat, quod ebrii sint bruti, & diabolo deteriores, & filii Belial, & sine iugo, & apostatae; & quod ebrietas sit pestilentia, insanabile venenum, libidinis, & somnolentiae comes, cadum mater, & rationis naufragium. Solorzanius *tom. 2. de jure Indiar. lib. 1. cap. 24. num. 76.*

Nec obstat dubitandi ratio supra expensa, deducta ex Apostolo ad Colossenses; nam D. Paulus ibi non improbat sobrietatem, aut jejunia ab Ecclesia indicta, ad edomandam carnis petulantiam; sed impugnat Judæorum abstinentiam, qui certis cibis nunquam utebantur, eo quod secundum præcepta ceremonialia legis veteris immundi erant; sic enim Gentium Doctor ibidem ait: *Nemo vos iudicet in cibo, & potu, aut in parte diei festi, aut Neomenia, aut Sabbathorum;* ut docuit Bellarminus de Romano Pontif. *lib. 8. cap. 48.* Similiter etiam auctoritas Divi Matthæi exponenda. D. Gonzalez in *Decretal. Tom. III. Pars I.*

da est cum D. Thoma 2. 2. *quest. 148. art. 1.* asserendo, quod id quod intrat in homine per modum cibi, non coquinat eum spiritualiter, secundum substantiam, & naturam: sed Judæi, quos Dominus ibi increpabat, existimabant, quod aliqui cibi eos immundos redderent, non propter figuram, sed propter propriam naturam: inordinata autem ciborum concupiscentia spiritualiter hominem coquinat. Næc obstat augmentum difficultatis deductum ex variis sacre Pagine locis; nam ebrius præter notam significationem, de qua accipitur in præsentis, pro pleno, & ad saturitatem usque refectione accipitur. Plautus ebriam cœnam dixit, id est, oppiparam; quo modo ebrietas, & inebriatio accipitur pro satietate, & plenitudine spirituali, aut temporali in sacra Pagina, ut post Divum Augustinum *quest. 144. in Genesim*, notavit Bethemerus in phrasibus sacre Scripturæ, verbo *Ebrietas.* Nec obstat ultimum augmentum difficultatis, nam in præsentis nimia bibacitas, seu ingurgitatio usque ad ebrietatem, non autem modicus vini usus prohibetur; vinum enim cum temperantia ad plura prodest; unde Apostolus ad *Timotheum cap. 5.* monet, ut utatur modico vino, propter stomachum: & Ecclesiasticus *cap. 31.* docet, quod exultatio animæ, & corporis vinum est moderatè potatum, & statim sanitas est animæ, & corporis sobrius potus, fugat eam curas. Tibullus.

Sape ego tentavi curas expellere vino.

Ovidius *lib. 3. de arte.*

Cura fugu multo, diluiturque mero.

Unde Philosophus Anacharis dicebat, primam in menta crateram pertinere ad sitim; secundam ad hilaritatem; tertiam ad voluptatem; quartam ad insaniam; latè commendatunt vini virtutes Salmutius ad *memorab. Pancirole tit. 25.* Majolus *diar. canicul. fol. 273. & 366.* Vales. in *sacra Philosoph. cap. 17.* Levinus Lemnius de *plantis cap. 25.*

Sed adhuc supra traditis obstat textus in *cap. quando, 44. dist. ubi Patres Concilii Nannet. statunt, clericos ad collationem accedere debere, ita ut per inhonesta convivia non se invicem gravent.* Et in calce textus hæc proponunt verba: *Episcopi per alios omnibus, qui voluerint, panem cum charitate in domo fratris sui simul cum fratribus frangant, & singuli singulos bibere faciant, & maxime ultra tertiam vicem poculum non contingant.* Ex quibus apparet, posse clericos se ad invicem invitare ad bibendum, & usque ad tertiam vicem poculum sumere. Pro cuius difficultatis solutione dicendum est, quod licet clericis prohibitum sit se publice & coram laicis ad potandum invitare, tamen privatim inter se id facere possunt; dummodo oculi eorum non graventur, nec ebrietas timeatur: unde cautè Patres ajunt, ne ultra tertiam vicem poculum contingant, qui numerus est terminus temperatorum, ut de Augusto refert Suetonius, ter tantum bibere solitum; idem de Justino refert Corippus *lib. 3.* idque lege convivali cautum fuisse referunt Plinius *lib. 28. cap. 6.* Petronius in *saryr.* ibi: *Excusare caput moram, quod amicu se non dimisisset, tribus nisi portionibus ex lege servatis.* Et antequam antiquus

8.
Exponitur
textus in
cap. quando,
44. dist.

tus Magistratus, qui convivas, ne se nimio vino polluerent, legis symposiaca admonerent, ut ex Platone, & Varrone notat Sava-
rus ad Sidonium lib. 1. epist. 2. verbo Scythorum. Merito ergo in dicto cap. quando, permittitur clericis usque ad tertiam vicem poculum sumere, cum eo numeto etiam viri temperati utantur.

9.
Explicatur
cap. si con-
suerit 12.
de accusat.

Deinde opponi potest textus in cap. si consue-
verit 12. de accusat. ubi agitur de clerico ebrioso
qui in taberna pernoctavit, & sequenti die præ-
missa dormitione Missam cantavit. Et deciditur,
quod si Ecclesiam in commendam tantum habe-
bat, Episcopus ei perpetuum imponat silentium;
si autem eam in titulum obtinebat, & non constet
eum delictum perpetrasse, ob quod beneficio sit
privandus, Ecclesiam ipsam pacificè retineat. Ex
quo textu expressè constat ob ebrietatem cleri-
cum beneficio privari non posse: Ergo non rectè
in præfenti docetur, clericum vinolentum, nec
monitione præmissa desistentem, beneficio &
officio suspendendum esse. Pro cuius difficulta-
tis solutione dicendum est, suspensionem, de qua
in præfenti, non esse perpetuam, sed temporariam,
ut probat Suarez de censur. disputat. 25. sect. 2.
numer. 8. unde cum in dicto cap. si consueverit,
ageretur de privatione beneficii perpetua, rectè
docetur, quod nisi aliud crimen probatum sit,
ex quo beneficii privatio indicatur, cleri-
cum etsi vinolentum non debere benefi-
cio, quod in titulum possidebat, spoliari.
Alia etiam in ejus textus specie adfuerunt,
quæ in ejus commentario Deo volente expo-
nemus.

10.
Adducitur
textus in
cap. non o-
portet 10.
44. dist.

Sed antequam hinc abeamus, exponendus
est difficilis canon 55. Concil. Laodic. in illis ver-
bis: Non oportet sacros, & clericos ex collatione
convivia peragere, sed nec laicos. Apud Gratianum
autem in cap. non oportet 10. 44. dist. ita legitur:
Non oportet ministros altaris, vel quoslibet clericos,
aut etiam laicos Christianos ex symbolis, qua vulgus
comestiva appellat, convivia celebrare. Ubi sive le-
gas, ex collatione, ut in Concilio; sive ex symbolis,
ut apud Gratianum, ex versione Gentiani Her-
berti, semper liquet, non licere clericis, seu laicis
convivia, seu co-
tiones facere. Pro cuius textus
vera expositione sciendum est, quod quam-
vis verbum, collatio, plerunque accipiatur pro
ea refectiuncula, quæ à jejunantibus sumi-
tur, cap. quando, 44. dist. late probant Land-
meter. lib. 2. de veteri clerico. cap. 104. Filesa-
cus de Quadragesima, cap. 6. Eftenus lib. 9. dis-
quisit. monast. disquisit. 2. tamen aliquando ac-
cipitur pro collatione ciborum ad convivium,
cum unusquisque confert quod edat, & tunc
idem est collatio ac symbolum. Divus Hiero-
nymus in cap. 23. Proverb. in explicatione illo-
rum verborum: Vacantes potibus, & danius

symbola; symbolum, ait, græcum nomen est,
& interpretatur collatio, cum unusquisque solet
pro sua parte cibos conferre ad vescendum. Hinc
symbolum fidei ita appellatur, quia quilibet ex
Apostolis contulit suam partem: quare collatio,
sive symbolum dicitur. Alphonsus noster in l.
1. tit. 3. part. 1. ibi: El Credo in Deum, que en
latin llaman Symbolum, quiere tanto dexir como
botados; esto es porque cada uno de los Apostoles
dijo su palabra cierta. Unde colligitur, non
impropriè apud Gratianum loco verbi collatione,
ex symbolis, haberi. Etiam apud Græcos dicitur
hæc collatio, Eranos; unde legebat Alciatus
lib. 2. disput. cap. 15. Max pecunia, quasi eranos,
jussu Præsidis sublatæ; & in l. creditur 102. ff. de
solut. sed rectius legitur in Florentinis arosæ,
ut post Cujacium, Cortasium, & Olvaldum
notavit Salmutius ad memorab. Pantrol. tit.
51. His suppositis Glossa in dicto cap. non oportet,
verbo Ex symbolis; & Zonaras in d. can. 55.
docent idem prohiberi in eo textu sacerdotibus ex
collatione convivia celebrare, quia indecens est
de aliena substantia edere, aut bibere, juxta illud
Juvenalis.

... miserum est aliena bibere quadræ.
Sed hæc interpretatio sustineri nequit; nam cre-
di non potest sollicitos fuisse Patres, ne clerici ex
aliena substantia ederent. Quare verius dicen-
dum credo, in eo canone prohiberi convivium
illud, ubi more temulentorum, & ebriorum ho-
minum jocabatur; quod Patres ibi appellant com-
estationes, quæ valde exosa fuerunt omnibus
gentibus. Hebræis videlicet, Ethnicis, & Christianis.
De primis constat ex cap. 25. Deuteron. ibi:
Si genuerit homo filium concumacem, & proter-
vum, qui non audiat matris, aut patris imperium,
& coercitum obedire contempserit, apprehendent
eum, & ducent ad seniores civitatis illius, &
ad portam judicis, dicentque ei: Filius nostrum
iste protervus, & contumax est, monita nostra audi-
re contemnit, comestationibus vacat, & luxuria, at-
que conviviis. De Gentilibus liquet ex Suetonio
in Vellio, qui refert, ipsum epulas divisisse in
jentacula, prandium, cœnas, ac comestationes. Mar-
tial. lib. 12. epigram. 46.

Non Albana tibi sit comestatio tanti,
Nec Capuolina, Pontificumque dapæ.

Apulejo apolog. 1. Habo crimen meum, qua-
si improbi comestatoris. De Christianis idem do-
cent Divus Petrus epist. cap. 4. Divus Paulus ad
Galat. 5. unde à Patribus in d. can. 55 pro-
hibetur ex prædicta collatione, sive symbo-
lis, aut ut compilavit Martinus Brachar.
in cap. non liceat, ead. 44. dist. ex confertis
convivia, sive comestationes facere, quia
exinde ingurgitationes, & ebrietates orie-
bantur.

CAPVT XV.

Idem in (a) eodem.

Clerici officia, vel (b) commercia secularia non exerceant, maxime inhonestis;
mimis, jocularibus, & histrionibus non (c) intendant, & (d) tabernas prout
evi.